

Dagthema: Oprechtheid

Overweging 6 november 2016 – Jörgen Gario

Medevoorganger: Diana Vernooij

“... als ik mijn ogen sluit, zie ik een boom.
Bij ‘oprechtheid’ zie ik een gigantische boom met bladeren,
zo groot dat wij er allemaal omheen kunnen staan.
Een soelaas kunnen vinden onder haar bladeren.
Hier zijn wij veilig ...”

Eerste lezing: Psalm 17: 1-3

Tweede lezing: Spreuken 27: 19

Derde lezing: 1 Korinthiërs 9 (citaten)

Opening

Thomas Merton

Wanneer het hart oprecht is,
worden ‘voor’ en ‘tegen’ vergeten.

Lied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

De woorden die wij spraken tot elkaar,
haastige harde lieve onverstane,
de nacht die wij verzwegen voor elkaar,
de bange dromen, de doorluchte wanen,
de dagen die wij gingen met elkaar
in donker woud door schaduwlichte lanen.

De mensen die wij werden één voor één,
spelende handen helderziende ogen,
lichamen stromend water steen en been
vurige zielen vonken mededogen,
die ene die wij zijn en anders geen,
die anderen die wij nog worden mogen.

Dit niets dat overleeft ternauwernood,
dit alles dat ik ben in vrees en beven,
dit enig hier nu tegen doem en dood,
dit korte, lichte, lange eigen leven
dat wij ontvangen als genadebrood,
dat ons gegeven is en blijft gegeven.

Welkom en inleiding

Goede morgen lieve mensen, hartelijk welkom op deze prachtig druilerige zondag. Heerlijk een beetje herfst! Welkom vooral aan wie hier voor het eerst zijn – je vindt bij ons een kerk

waar wij met elkaar onze talenten ontwikkelen – en waar wij onze zoektocht naar hoe te leven óók vormgeven in onze vieringen.

Vandaag gaat Jörgen Gario voor, een poëet en musicus. Hij is eerder mee voorgegaan, in vieringen van Jan Andreae. Ik heb hem gevraagd om met mij voor te gaan en de overweging te houden – omdat ik onder de indruk was van zijn woorden en uitstraling. Dank je wel Jörgen, dat je er bent, en wilt voorgaan.

Samen namen wij de teksten van het leesrooster door en bleven haken bij het begrip Oprechtheid. Psalm 17, waarin de oprechtheid werd bezongen bleef staan – en verder hebben wij er teksten bij gezocht die ons verder helpen ons meer te verdiepen in wat oprechtheid is. Jörgen koos voor de brief van Paulus aan de Korintiërs. Paulus heeft in Korinthe een gemeente gesticht van niet-joden. Er gaat van alles mis in de gemeente en Paulus stuurt brieven om hen te onderwijzen. In het hoofdstuk dat wij lezen verweert Paulus zich hartstochtelijk tegen zijn critici. De kritiek kunnen we raden: hij wordt waarschijnlijk als een soort klaploper neergezet. Als apostel heeft hij recht op voedsel en onderhoud van de gemeente. Maar hij zegt dat hij er geen gebruik van heeft gemaakt om te voorkomen dat de gemeente er verkeerde gedachten bij zou krijgen. Want Paulus wilde zo oprecht mogelijk overkomen om zoveel mogelijk mensen te winnen voor het evangelie. Wat een hartstochtelijk pleidooi is dat!

Oprechtheid kan ook alleen maar hartstochtelijk beleden worden, omdat oprechtheid reikt tot diep in je ziel. Vandaag dus oprechtheid en de vraag wat dat betekent in ons leven. Jörgen en ik wensen ons allen een mooie viering.

Gebed om kracht

God die met je tomeloze energie
ons en onze wereld hebt geschapen,

Geef ons van je kracht,
opdat wij bestand zijn tegen
ziekte en zorgen,
onrecht en kwaad,
angst en verdriet.

Geef ons kracht
om te steunen en steun te ontvangen,
om vast te houden en los te laten,
om te genieten van het leven
en ons plezier te delen.

Geef ons kracht
om te blijven geloven in onze dromen,
om telkens anders te kijken
naar de mensen om ons heen.

Geef ons kracht
om de toekomst met vertrouwen
tegemoet te treden. Amen.

Lied

Simone Huisman / Tom Löwenthal

Altijd Aanwezige
cirkel en kern van mijn leven
jij trekt aan en omhult.
Ruimte van liefde
nodig mij uit
om binnen te gaan.

Eerste lezing Psalm 17: 1-3

Naardense Bijbel

Aanhoor, Ene, oprechtheid,
merk op mijn jammeren, heb oor voor mijn gebed,
het komt niet van lippen vol bedrog!

Van voor uw aanschijn moge een gericht over mij uitgaan,
niets dan oprechtheid zullen uw ogen aanschouwen!

U keurde mijn hart, monsterde 's nachts,
u hebt mij gelouterd, u vond niets waarvan ik bedacht heb:
'dat kome nooit over mijn mond!'

Tweede lezing Spreuken 27: 19

NBV

Zoals water het gezicht weerspiegelt,
zo weerspiegelt het hart de mens.

Lied: Eerste en laatste

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Wat ik gewild heb,
wat ik gedaan heb,
wat mij gedaan werd,
wat ik misdaan heb,
wat ongezegd bleef,
wat onverzoend bleef,
wat niet gekend werd,
wat ongebruikt bleef,
al het beschamende,
neem het van mij.

En dat ik dit was
en geen ander
dit overschot van stof van de aarde:
dit was mijn liefde.
Hier ben ik.

Derde lezing 1 Korinthiërs 9 (citaten)

Ben ik dan niet vrij?-

ben ik dan geen apostel?-

heb ik dan onze Heer Jezus niet gezien?-

zijt gij dan niet mijn werk in de Heer?

Al ben ik voor anderen geen apostel, voor u ben ik dat toch wel! Want de bezegeling van mijn apostelschap zijt gij, in de Heer.

Mijn weerwoord aan wie mij beoordelen is dit.

Hebben wij niet volmacht om te eten en te drinken?- (...)

Wie moet in het leger ooit voor zijn eigen soldij zorgen?-

wie plant een wijngaard en mag de vrucht ervan niet eten?-

of wie is herder over een kudde en mag van de melk en kaas van de kudde niet eten? Het is niet alleen algemeen menselijk wat ik hiermee uitspreek, zegt ook de Wet dit alles niet? (...)

Of zegt hij het op alle manieren om ons?

Ja, om ons staat er geschreven dat de ploeger moet ploegen in hope en de dorser óók in de hoop een deel te krijgen.

Als wij voor ú de geestelijke zaken hebben gezaaid, is het dan te veel als wij iets van uw vleeselijke zaken oogsten? (...)

Maar wij hebben van deze volmacht nooit gebruik gemaakt,

nee, alles doorstaan wij om het evangelie van de Gezalfde niets in de weg te leggen.

Ge weet toch dat zij die werkzaam zijn in de heilige dingen van het heiligdom éten, en dat zij die dicht bij het altaar zitten deel hebben aan wat op het altaar komt? Zo ook heeft de Heer verordend voor wie het evangelie verkondigen dat ze van het evangelie moeten leven.

Maar zelf heb ik van niets hiervan gebruik gemaakt.

Maar ik heb dit niet geschreven om het alsnog zó aan mij te laten geschieden. Ik zou liever sterven dan...

Niemand zal mij mijn roem ontnemen!

Zou ik het als gewoon werk doen dan had ik recht op loon;

maar ik doe het niet als gewoon werk, de uitdeling is mij toevertrouwd! Wat is dan mijn loon?

Dat ik, als ik het evangelie verkondig, het evangelie kosteloos mag brengen en dus geen gebruik maak van de bevoegdheid die ik in de verkondiging heb. Want vrij ten opzichte van allen heb ik mij aller dienstknecht gemaakt, om er zoveel mogelijk te winnen.

Voor de Judeeërs ben ik als een Judeeër geworden om Judeeërs te winnen; voor wie onder een wet staan als onder een wet, hoewel ik zelf niet onder een wet sta,- om mensen die onder een wet staan te winnen; voor wet-lozen als een wet-loze, hoewel ik niet leef zonder de wet van God maar met de wet van Christus in mij,- om wie wet-loos zijn te winnen; voor de zwakken een zwakke om de zwakken te winnen; voor allen ben ik van alles geweest om op alle manieren enkelen te redden. (...)

Daarom loop ik niet hard zonder doel en ben ik geen bokser die in de lucht slaat; nee, ik gesel mijn lichaam en dwing het tot dienstbaarheid, om niet, hoe dan ook, na aan anderen gepredikt te hebben zelf afgewezen te worden.

Overweging

Ik ben blij dat wij hier allemaal zijn. Iedereen voegt iets toe en is belangrijk.
Dit geloof ik oprecht.

Ons thema vandaag is 'oprechtheid'. Alleen, om het over oprechtheid te hebben, dat is best lastig, ben ik de afgelopen weken achter gekomen. Wat is het nou om oprecht te zijn? Wat is het en waar komt het vandaan?

Tijdreis

Om ons thema beter te begrijpen probeer ik het te herleiden naar een bron. Een beginpunt, een oorsprong, het moment dat oprechtheid in mijn leven kwam. Doormiddel van een herinnering probeer ik dichterbij een definitie te komen.

Ik neem jullie terug in de tijd. Het is 1991 ik ben 5 jaar oud en mijn oudere broer is 7. Wij wonen samen met onze moeder in Utrecht en wij gaan vandaag naar een museum en daarom wil onze moeder ons in een mooi setje kleden. Een wit overhemd met een paarse broek. De kleuren vind ik mooi, alleen het moment dat ik mij realiseer dat mijn broer en ik hetzelfde aan hebben, vind ik het afschuwelijk en begint mijn protest gelijk.

Het was niet dat iemand mij iets had ingefluisterd dat ik het niet mooi vond. Of dat ik ergens iets had gezien wat mij op het idee bracht dat het afschuwelijk zou zijn om hetzelfde aangekleed te zijn als mijn broer. Nee, het was mijn eigen gevoel dat naar boven kwam. Mijn gevoelsleven, mijn identiteit, sprak zonder twijfel mijn ongenoegen uit. En voor de rest van de dag was het van mijn gezicht af te lezen dat ik er niet blij mee was en het hele museum mocht weten dat ik niet blij was tweeling te zijn met mijn oudere broer.

Oergevoel

En zo heeft iedereen wel een moment, uit zijn jeugd of later, dat te koppelen is aan een oergevoel dat niet rationeel te verklaren is.

Dit fascineerde ons. Diana en ik waren onder de indruk hoeveel waarde wij kunnen geven aan het onzichtbare en het abstracte. Wij zijn niet enkel mens van vlees en bloed maar ook van geest. Ja, onze geest is de drager is van oprechtheid. Maandagavond bij de nabespreken zei Jan Meijer: "Het gaat om verbinden". En toen vielen de puzzelstukjes ineens in elkaar.

Want oprechtheid is een abstract begrip, niet tastbaar. Net als onze geest, waarmee wij verbonden zijn. Zou de geest dan de dager kunnen zijn? Het paard waarop de ridder van oprechtheid rijdt? Hoe weet ik dat wij een geest hebben en dat onze geest de drager is van oprechtheid?

Want onze geest is de spiegel waarin wij oprechtheid zien. Als je naar iemand kijkt, net als in een spiegel, dan zie je niet enkel vlees en bloed. Je kan ook liefde voelen. Of zij verbonden zijn met jou. En deze verbinding wordt wederom gemaakt door iets wat in jou spreekt.

En als ik mijn ogen sluit, zie ik een boom. Bij 'oprechtheid' zie ik een gigantische boom met bladeren, zo groot dat wij er allemaal omheen kunnen staan. Een soelaas kunnen vinden onder haar bladeren. Hier zijn wij veilig. Ja oprechtheid is de eerste boom die ooit geplant is. Een steunpilaar. Iets natuurlijks aangeboren en wij versterken deze gigantische boom met elke positieve daad die wij verrichten en ervaren. Haar wortels, dat zijn wij.

Als ik mijn ogen weer open, ben ik blij dat wij hier allemaal zijn.
Want wat is een boom zonder wortels. Iedereen voegt iets toe en is belangrijk.
Dit geloof ik oprecht.

Ik ren naar waar ik echt ben

U voert mijn land
u voert het met
rede en fatsoen
voor mijn ogen
ik lees met ijver
ik lees uw woorden
mijn wezen een spons
voor u taal
uw taal van empathie
toch uw hart ongezien
uw talent voor vrede
een schepping zonder
misdaad vol wonder

uw taal en empathie
de kracht in mijn zeil
mijn boot
hout zonder ziel
ontdaan op water zonder u
gedachtes gestroomlijnd
beschaafd
de waarde van aarde
een vreugde ongekend
volledig voldaan van vrede

Dichter bij de droom
kom ik niet
zonder de waarheid
te kennen
Dichter bij de waarheid
kom ik niet
zonder in de richting
van de droom te rennen

voor de vrede die heerst
nog niet gewaarborgd
stalen staarten op stoepen
van steden grijs van gras
groen van gedachte
geel van gulzigheid
geen glimlach te vinden
zonder een euro op zak

de dader van mijn verdoemenis
spiegelt
de bewaker van mijn gegijzeld geluk
de sleutel een wolk ver boven
mijn bereik

mijn zicht, in wereld vol rode ramen

*in een wereld met borden vol vraagstukken schaakstukken
in een wereld vol kennis en oorlog zonder geweten*

uw woorden bewegen in vrede

*Dichter bij de droom
kom ik niet
zonder de waarheid
te kennen*

*Dichter bij de waarheid
kom ik niet
zonder in de richting
van de droom te rennen*

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

God, in de leegte zocht ik je,
en ik heb je niet gevonden.
In de drukte heb ik je gezocht,
en ook daar was je niet.

Toen keek ik in mijzelf,
daar zat je al te wachten
en alles was in jou
dus alles was in mij.
Je bent er!
Dat geloof ik.

Lied: Zwemmen en varen

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Hij is een zwarte vlek in het donker.
Hij is een vochtige plek op de grond.
Hij is een windvlaag, hij kan bewegen:
draaien kruipen staan lopen rechtop.

Zwemmen en varen, lopen de branding in,
lopen maar lopen, over de zee,
Zaaien en wachten, spinnen en naaien.
Vogels vangen in kooien kan hij. -
Bomen rooien, vechten met reuzen.
Jagen en doden, dat kan een mens.

Huizen bouwen tegen de regen.
Hij kan ook spreken, hij heeft geluk -
Zijn met velen, hij kan ook denken.
Enkel de dood bedacht hij niet.

Vindingrijk, ijzeren zenuwen.
Alles hebben, dat kan een mens. -
Lachten, huilen, ziekte genezen.
Enkel de dood geneest hij niet.

Hij kan verzinnen muizen en bergen.
Hij kan ook spelen, zien zien zien.
Bijten zingen hoogspringen laagspringen.
Enkel de dood ontspringt hij niet.

Tweemaal één en zijn met tweeën.
Harten ruilen (enkel de dood).
Vliegen vluchten elkaar ontkomen.
Enkel de dood ontkomt hij niet.

Nooit en eenmaal, toch en ooit nog.
Zijn met tweeën tegen de nacht. -
Even, even de nacht ontkomen.
Zijn met allen tegen de dood.

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Tafelgebed

V. Jij, naamloos vanaf den beginne, wie ben je?

A. Ben je het licht in onze ogen,
de tranen die er zo vaak achter branden?
Ben je het licht in ons hart,
het onstuimige leven in onze aderen,
de kracht in onze ledematen?
En ben je ook onze zwakheid,
ons verslijten aan dit leven,
onze kwetsbaarheid en onmacht?

V. Ben je onze hoop en wanhoop,
ons geloven en ons twijfelen?
Ben jij die ziel in ons lijf?
Die stem, die drang tot goedheid,
liefde, vechtlust, hoop en volhouden
die wij levenslang in ons horen, voelen?

A. "Daartoe is de Mensenzoon gekomen:
niet om gediend te worden maar om te dienen,
en zijn ziel te geven
tot bevrijding van velen in deze wereld".

Zo sprak ooit een mens als wij
Jezus van Nazareth, die wij hier gedenken.
Die man die brood en wijn deelde
als teken van zijn dienstbaarheid,

als teken dat hij zijn ziel wilde geven
tot bevrijding, redding en opstanding.

Nodiging

Kom dan naar voren en deel dit brood en deze wijn met allen die hier aanwezig zijn.
Dit ritueel herinnert ons iedere week aan de kracht van samenleven en dienstbaarheid.
Rituelen zijn er niet om de wereld buiten ons te bezweren, rituelen zijn er

om onszelf te oefenen. Wij oefenen met dit ritueel van breken en delen iedere week het
geven en ontvangen, het delen met elkaar van lief en leed, van geld en

mogelijkheden. Wie zouden wij zijn als niet op belangrijke momenten in ons leven iemand
zijn liefde of haar geld of inspiratie met ons gedeeld had?

Jesus gaf zich volledig aan de weg van bevrijding voor allen. En hij brak brood en deelde wijn
ter herinnering daaraan. Wij, zijn leerlingen, oefenen onszelf om

met hetzelfde lef ons pad naar bevrijding voor allen te lopen, hoe eindeloos de weg ook is.
Kom dan, niemand is uitgezonderd, ook jij niet, om je eigen weg naar ontwaken en
bevrijding te lopen – in het besef dat je die weg nooit alleen gaat.
Kom, het brood en de wijn staan klaar.

Breken en delen van brood en wijn

Lied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Herschep ons hart, heradem ons verstand
dat wij elkaar behoeden en doen leven.
Maak ons tot uw gemeente,
wees de stem die ons geweten wekt.
Verberg u niet, verberg u niet.

Voorbeden

Laat ons bidden voor onszelf,
en voor iedereen die zijn levensweg zoekt.
Dat wij onze oprechtheid als kracht ontdekken
Als steun om de weg naar binnen te gaan.

Laat ons bidden dat verstillings van onze drukke gedachten
ruimte mag geven in ons hart,
om werkelijk bij de ander te kunnen zijn.
Laat ons hart dan zijn bij de mensen die ons na staan,
en laat ons net zo veel liefde voelen voor wie we niet kennen.
Moge ons hart overlopen van mededogen en warmte.

Laat ons bidden voor mensen wier levenswegen gekleurd worden
door pijn, angst of verlies,
mensen die in tergende onzekerheid leven,
vluchtelingen tussen wanhoop en hoop.
Dat de levende God, zich zal openbaren in hun hart,
en hen moed geeft en vertrouwen.

Laat ons bidden dat wij de moed hebben
om niet te weten wat we moeten doen en toch op weg gaan,
met de intentie dat iedere stap die we zetten
zal getuigen van onbegrensde liefdevolle vriendelijkheid.

Gebed om liefdevolle vriendelijkheid

Mogen alle levende wezens gelukkig zijn.
Mogen ze leven in veiligheid en vreugde.
Mogen alle levende wezens,
of ze nu zwak of sterk, man of vrouw,
dier of mens, homo of hetero, groot of klein zijn,
of we ze al dan niet kunnen zien,
of ze veraf of dichtbij zijn,
of ze geboren zijn of nog geboren moeten worden,
- mogen ze gelukkig zijn.

Laat niemand een ander bedreigen of enig schepsel
- tot welke staat het ook behoort - verachten,
laat niemand door boosheid of haat
een ander schade willen berokkenen.
Zoals een moeder waakt over haar kind,
bereid haar leven te wagen om haar enige kind te beschermen,
Laten we zo met een onbegrensd hart
alle levende wezens beschermen en heel de wereld kleuren
met onbelemmerde liefdevolle vriendelijkheid.

Actie en informatie

Slotlied

Huub Oosterhuis / Bernard Huijbers

Als vrijheid was wat vrijheid lijkt,
wij waren de mensen niet die wij nu angstig zijn -
wij zaaiden bronnen uit in de woestijn,
wij oogstten zeeën zonder te vervaren.

Wij, tussen moed en wanhoop. Waarom weten
wij wel wat leven is, maar leven niet?
Soms gaan wij op de vleugels van een lied
en durven onze zwaartekracht vergeten.

Verlangen, pijn van onbekende duur:
turen de verte in, niet kunnen laten
een stad te zien, een tuin, doorschijnend water -
dan valt de nacht over het middaguur.

Maar voorgevoel van liefde duurt het langst,
heugenis aan het woord in den beginne,
licht, ongebroken valt het bij ons binnen.
Even zijn wij ontkomen aan de angst.

Als vrijheid was wat vrijheid lijkt, wij waren de mensen niet die wij nog angstig zijn- wij zouden niet meer vluchten voor de pijn, en voor de grootste liefde niet vervaren.

Zegenbede

Moge de Krachtige en Tedere dicht bij ons zijn de komende dagen en alle dagen in ons verdere leven.

Moge ZHij onze ogen en onze armen openen opdat wij onverschrokken en met oprecht hart onze levensweg banen vanuit liefde.

Moge de weg ons tegemoet komen de wind in onze rug zijn en de zon op ons gezicht schijnen.

Moge ons diepste wezen, God in ons leven, ons daarbij kracht en tederheid schenken en vrede, Amen.